

PRITARTA
Tauragės rajono savivaldybės mero
2025 m. liepos 8 d. potvarkiu Nr. 4-361

PATVIRTINTA
Tauragės r. Skaudvilės gimnazijos
direktoriaus
2025 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. 210

TAURAGĖS R. SKAUDVILĖS GIMNAZIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

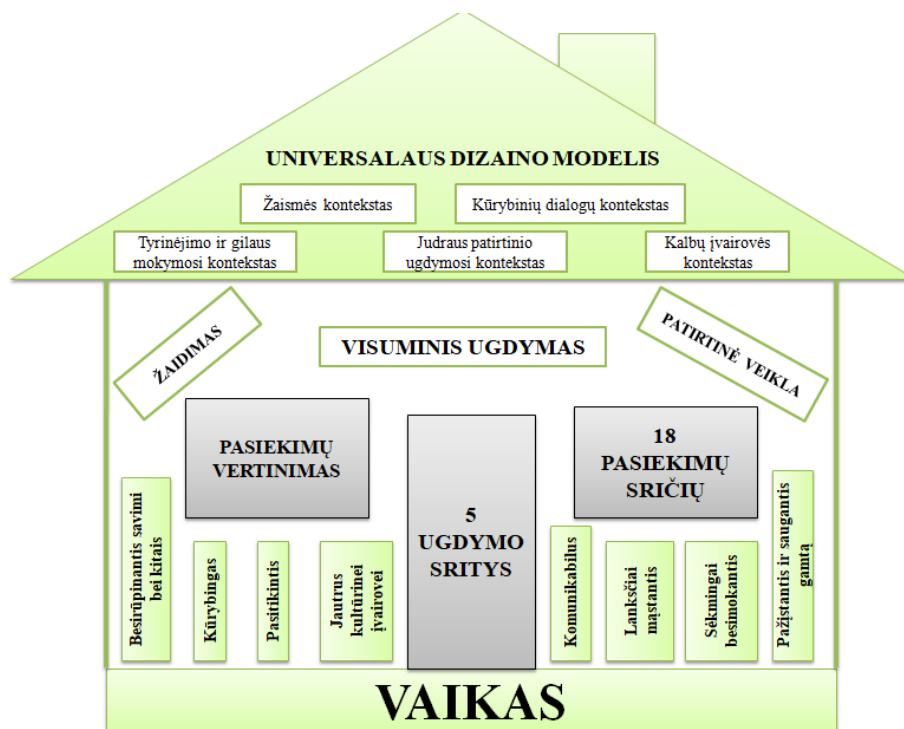
I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Tauragės rajono Skaudvilės gimnazijos ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – programa) parengta pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, patvirtintas Ikimokyklinio ugdymo programos gaires.

Programa grindžiama konstruktyvizmo (Žanas Pjažė) teorine prieiga. Vaikas suvokiamas kaip aktyvus, savarankiškas, geriausiai besimokantis pagal savo pojūčius ir interesus. Mokytojas – nuolat stebintis, kuriantis naujas vaikų patirtis generuojančias aplinkas, drąsinantis ir padedantis. Turinys – dėmesys tikslingsoms, iššūkius keliančioms ugdymo(si) aplinkoms, nepertraukiamam vaiko veikimui. Mokymas(is) – per patirties įgijimą, tyrinėjimą, eksperimentavimą.

1. 1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Programa remiasi įstaigos sukurtu programos konceptualiu modeliu, kuriame išryškinami svarbiausi programos elementai: centre yra vaikas ir jo ugdomos 8 galios. Modelyje paryškintos tos vaiko galios, kurios bendruomenės sutarimu, atrodo svarbiausios: t. y. kūrybiškas, pasitikintis, lanksčiai mąstantis, sėkmingai besimokantis. Aštuntoji vaiko galia – pažįstantis ir saugantis gamtą, siejama su įstaigos savitumu. Vaiko galios auginamos per visuminį ugdymą, t. y. ugdymo turinys modeliuojamas pagal penkias ugdymo sritis, kurios siejasi su 18 pasiekimų sričių. Ugdymo turinys neatsiejamas nuo kuriamų ugdymo(si) kontekstų – modelyje išryškinami 5 ugdymo(si) kontekstai: žaismės, judraus patirtinio ugdymo(si), kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymo(si) ir kūrybinių dialogų kontekstas. Kertiniai ugdymo metodai, kuriais siekiama vaiko pasiekimų ūgties – žaidimas ir patirtinė vaiko veikla. Taip pat ugdymo turinys neatsiejamas nuo Universalios dizaino modelio taikymo.

1 pav. Ikimokyklinio ugdymo programos konceptualus modelis

Kiekvieno vaiko raida ir ugdymas(is) pasižymi unikaliais bruožais. Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, pripažįsta ir gerbia kiekvieno vaiko stiprybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui.

Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikų ugdymas(is) yra nuolatinis vidinių galių plėtojimas naujų patirčių pagrindu. Vaikų ugdymui(si) svarbiausios yra jautrios socialinės sąveikos, grindžiamos dialogiškumo principu. Vaikų grupėje vyrauja nuomonių ir raiškos įvairovė, vaikai mokosi girdėti vienas kitą, skatinama mokymo(si) vienas iš kitų kultūra.

Siekiama turtinti, plėsti ir kompensuoti nepalankioje aplinkoje augančių vaikų patirtis, kuriamos vaikus ugdytis įgalinančios socialinės ir kultūrinės aplinkos.

Ugdymo turinys planuojamas vadovaujantis rekomendacijomis ikimokyklinio ugdymo pedagogui „Žaismė ir atradimai“. Daug dėmesio skiriama patyriminio, informatinio mąstymo, darnios plėtros ir kitoms sritims ugdyti. Ugdymo procese taikant STEAM metodikos elementus, siekiama skatinti vaikus analizuoti, sisteminti, apibendrinti įvairią informaciją. Galėdami rinktis alternatyvius tyrinėjimo, pažinimo ir dalyvavimo būdus, vaikai veikia savo tempu, pagal savo galias ir mokosi vieni iš kitų. Visi vaikai jaučiasi lygiaverčiais dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje.

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vertybinės nuostatos – siekiama, kad vaikas taptų oria, laisva, kūrybiška asmenybe, aktyviu bendruomenės dalyviu, tolerantišku skirtybėms, sėkmingai besimokančiuoju. Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis.

2 pav. Vertybinės nuostatos

1.3. Vaikų poreikiai

Išimokyklinėje įstaigoje užtikrinamas pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimas ir turtinimas. Poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Tikslingai orientuojantis į aštuoniolika vaiko ugdymosi sričių, vertybinių nuostatų formavimą(si). Įstaiga atliepia ir tenkina kiekvienam vaikui aktualius poreikius.

3 pav. Vaikų poreikiai

Vaikai yra aktyvūs ugdymo(si) turinio ir proceso kūrimo dalyviai, įsitraukiantys, atliepiantys, siūlantys, ir taip dalyvaujantys su jų ugdymusi susijusiuose sprendimuose. Vaikų reagavimo į ugdymo(si) situacijas stebėjimas, įsiklausymas į vaikų nuomonę padeda mokytojui geriau suprasti momento čia ir dabar poreikius ir jais grįsti ugdymo(si) procese.

Ugdant vaikus tokiam dinamiškam pasauliui, koks yra dabar, ypač svarbu pabrėžti holistinio vaiko ugdymo(si) svarbą, pasitelkiant žaidimu grindžiamą patirtį, kuri ir skatina, ir ugdo vaikus saugiai rizikuoti ir tapti kūrybiškais problemų sprendėjais. Numatyti įvairias raiškos formas ir sutelkti dėmesį į tyrinėjimą, kad vaikai ugdytųsi plačius socialinius įgūdžius, emocinį sąmoningumą ir savireguliaciją. Padėti mažiems vaikams pamėgti mokymosi procesą, rengiant/atnaujinant ugdymo programą, kuri atitiktų vaikų interesus, o ne pernelyg sureikšmintų atskirus akademinius įgūdžius.

Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymo(si) poreikius.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvai (globėjai) – svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie yra atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą, kokybišką ugdymą, dalyvauja vaiko ugdymo ikimokyklinėse grupėse procese kaip partneriai. Vaikas kryptingai ugdomas tada, kai darniai sutaria šeima ir ikimokyklinio ugdymo

įstaiga, kai vaiko ugdymas šeimoje ir darželyje vienas kitą papildo. Tėvai ir pedagogai sukuria vaiko gyvenimo erdvę, o tai, ką jis patiria, suteikia jo vystymui kryptį, lemia ugdymo kokybę. Ypatingas dėmesys skiriamas ugdytinių šeimos pažinimui, tėvų nuostatų, lūkesčių ir poreikių tenkinimui.

Vienas svarbiausių siekių – pagalba ir parama šeimai, tėvų aktyvaus įsitraukimo į ugdymo procesą skatinimas, kad jie būtų ne svečiai, o jos gyvenimo dalyviai. Siekiame užtikrinti abipusę pagarbą, pasitikėjimą, partnerystę ir konfidencialumą grįstą sąveiką tarp pedagogo, vaiko ir šeimos.

1.5. Regiono ypatumai ir įstaigos savitumas

Skaudvilės darželis veikia Tauragės r. Skaudvilės gimnazijoje. Ugdymo įstaiga gerokai nutolusi nuo rajono centro, netoli Šilalės, Jurbarko, Raseinių rajonų ribų. Darželio poreikis čia gana didelis. Veikia 5 grupės ir 1 mišri grupė Skaudvilės gimnazijos Batakių pradinio ugdymo skyriuje.

Greta darželio yra nuostabus parkas, kuriame kuriami ugdymo(si) kontekstai gamtoje, vaikai mokomi pažinti gamtą. Pedagogai reguliariai organizuoja užsiėmimus gryname ore, siekdami skatinti vaikų smalsumą, ugdyti aplinkosaugines vertybes bei rūpinimosi gamta įgūdžius. Didelis dėmesys skiriamas vaikų fiziniam aktyvumui: vaikai dalyvauja judesio žaidimuose, mankštose, vaikšto parko takeliais. Toks natūralios aplinkos ir ugdymo(si) integravimas sukuria įtraukiančią ir harmoniją su aplinka skatinančią atmosferą, kurioje vaikai gali mokytis, žaisti ir augti artimoje sąveikoje su gamta.

Išskirtinis Skaudvilės gimnazijos bruožas – gimnazijoje įsteigta Alfonso Čepausko dailės galerija. Alfonso Čepausko darbai ir galerija suteikia galimybę dar ankstyvame amžiuje vaikams susipažinti su menininkais, jų kūryba ir meninės išraiškos įvairove. Tai padeda vaikams pažinti Lietuvos kultūros paveldą, ugdyti meno supratimą ir lavinti savo estetinį skonį. Pedagogai gali naudotis galerijos ištekliais tobulindami savo kompetencijas, gilindamiesi į meno edukacijos metodus ir kūrybiškai įtraukdami dailę į ugdymo procesą. Tai leidžia mokytojams įgyti naujų idėjų bei metodų, kuriuos jie gali pritaikyti tiesiogiai darželyje dirbdami su vaikais. Darželis, turintis profesionalią dailės galeriją, tampa išskirtinis ir gali įgyti didesnę prestižą tiek tėvų, tiek visuomenės akyse. Tai pabrėžia įstaigos siekį puoselėti kultūrą ir kokybišką ugdymą.

Įvairinant patirtinio ugdymo(si) formas sėkmingai kuriami ir plėtojami ryšiai su socialiniais partneriais: Skaudvilės krašto muziejumi, kultūros namais, biblioteka.

1.6. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Darželyje dirba profesionalūs ikimokyklinio ugdymo mokytojai, mokinio padėjėjai, švietimo pagalbos specialistai, kurie pasitiki natūraliomis vaiko galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaikų individualumui. Darželio mokytojai nuolat kelia savo kvalifikaciją, inicijuoja ir įgyvendina įvairius projektus, dalyvauja ilgalaikėse kvalifikacijos kėlimo programose.

Darželyje aktyviai veikia vaiko gerovės komisija, kuri atlieka pradinį vaikų su specialiaisiais ugdymosi poreikiais vertinimą ir teikia rekomendacijas darželio vadovybei dėl specialiojo ugdymo skyrimo. Esant poreikiui, tėvams (globėjams, rūpintojams) siūloma vaiko poreikius įvertinti Tauragės pedagoginėje psichologinėje tarnyboje. Komisija taip pat sprendžia visus vaiko gerovės klausimus: adaptacijos, bendravimo, įsitraukimo, maitinimosi, poilsio ir kitus. Ji teikia konsultacijas bei rekomendacijas tėvams ir darželio pedagogams.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Įstaigos ikimokyklinio ugdymo programa, grindžiama vadovaujantis ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę.

1. Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymos(si)sirtyje, vaikų veiklos integralumas;
2. Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kasdienė rutina yra ugdanti ir turtinanti vaiko patirtį. Saugus vaiko emocinis ryšys mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymu(si).
3. Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;
4. Žaismės ir kūrybiškumo principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;
5. Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
6. Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

7. Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
8. Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
9. Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;
10. Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis poveikis vaikų ugdymui(si);
11. Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.
12. Tęstinumo principas. Sustiprinti ankstyvojo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo jungtį, kad vaikams būtų lengvesnis adaptacinis laikotarpis. Suderinti ankstyvojo, ikimokyklinio ugdymo programos turinį su priešmokyklinio ugdymo turiniu. Atkreipti dėmesį į vaiko turimą patirtį ir gebėjimų lygį.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – bendraujant su šeima puoselėti visus vaiko gebėjimus, lemiančius jo visapusiško vystymosi ir socializacijos sėkmę.

Programos tikslui pasiekti keliama šie uždaviniai:

1. Atpažinti ir atliepti kiekvieno vaiko ugdymo(si) poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos.
2. Plėtoti vaiko galias, įgyvendinant visuminį ugdymą – plėtojant vaiko pasiekimus visose 18 pasiekimų sričių.
3. Užtikrinti aktyvų vaiko dalyvavimą ugdymo(si) procese, įgyvendinant ugdymą per žaidimą ir patirtinę veiklą, išlaikant balansą tarp kryptingos mokytojo organizuotos ir savaiminės vaiko veiklos.

4. Kurti įtraukią, kūrybišką, vaiko ugdymui(si) pritaikytą, aktyvią vaiko įsitraukimą ir dalyvavimą skatinančią ugdymo(si) aplinką, ugdymo(si) kontekstus.
5. Sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu(si) susijusiais asmenimis, vaiko pasiekimus, pagal juos modeliuoti ugdymo turinį.

Ugdymosi rezultatai.

Vaiko ugdymosi pasiekimai (toliau – pasiekimai) – tai žinios ir supratimas, gebėjimai, vertybinės nuostatos, kurie įgyjami vaikui dalyvaujant įvairiose ugdymosi aplinkose.

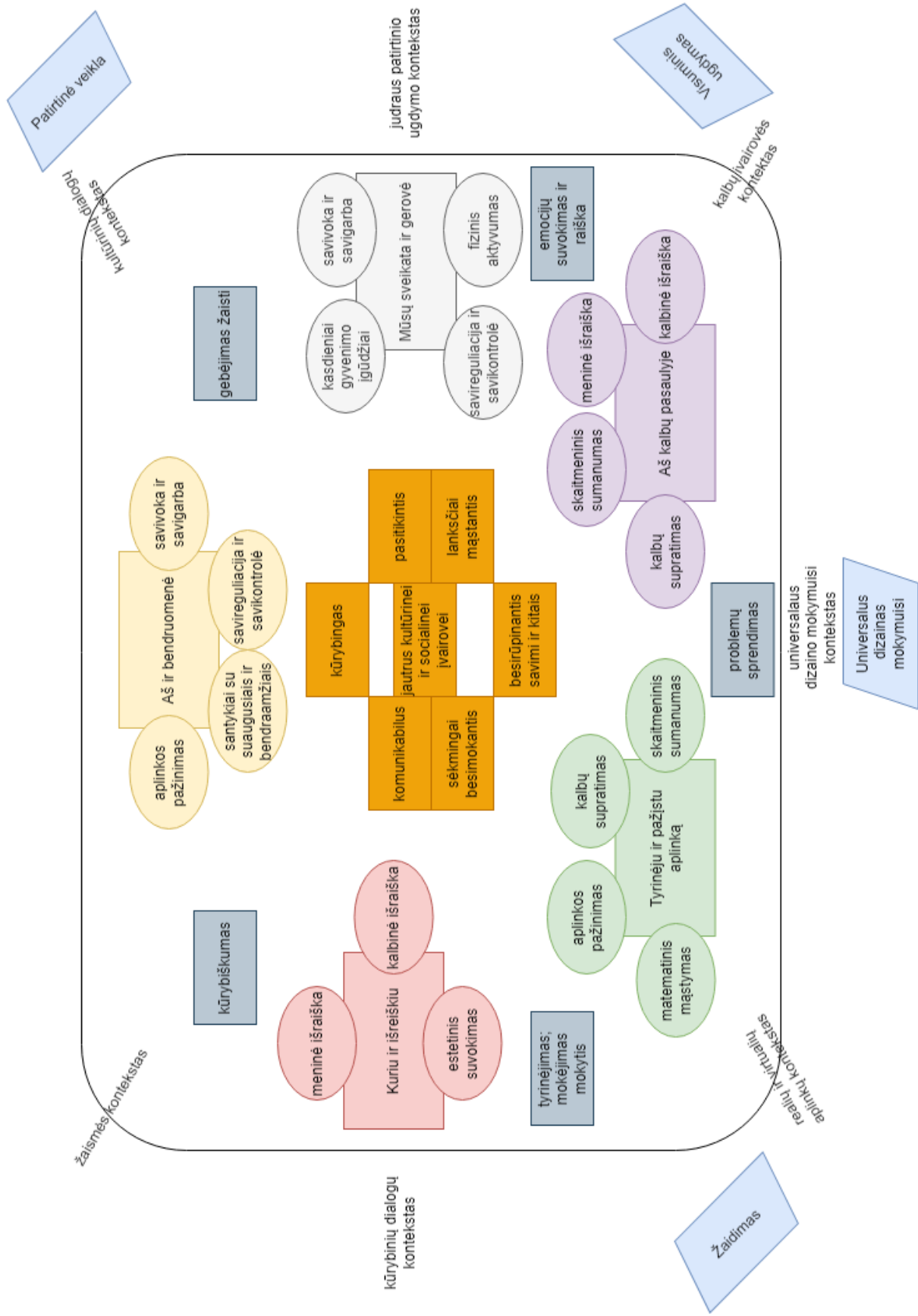
Pasiekimų stebėseną mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams padeda atkreipti dėmesį į kiekvieno vaiko ugdymosi skirtybes, poreikius ir sudaryti sąlygas bendrame ugdymosi procese kiekvienam siekti geriausių asmeninių rezultatų.

Pasiekimų žingsniai padeda mokytojams stebėti, dokumentuoti ir fiksuoti kiekvieno vaiko ir vaikų grupės ugdymosi pasiekimus, daromą pažangą ir numatyti tolesnio ugdymosi žingsnius, kurie tampa gairėmis lanksčiam, kiekvienam vaikui prieinamam ugdymuisi planuoti. Vaiko pasiekimus mokytojai fiksuoja kasdienėse buities, žaidimų ir patirtinių veiklų situacijose.

Tėvai, susipažinę su vaiko ugdymosi pasiekimų žingsniais, geriau supranta, ko galima tikėtis iš ikimokyklinio ugdymo, aktyviau išsako lūkesčius ir įsitraukia į vaiko ugdymo(si) procesą.

Visuminis vaiko ugdymas(-is) ikimokykliniame amžiuje plėtojantis vaiko pažintinius, socialinius, fizinius ir emocinius gebėjimus naujų patirčių pagrindu. Turintis socialinę kultūrinę kryptį, individualizuotas, įtraukus, kontekstualus, sąveika grįstas ugdymas.

Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Ugdymosi pasiekimai suskirstyti į penkias ugdymo sritis ir 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią visų vaiko potencinių galių ūgtį.

4 pav. Tauragės r. Skaudvilės gimnazijos darželio ugdymo(si) organizavimo modelis

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ugdymo(si) metodai, būdai, priemonės, formos parenkami atsižvelgiant į vaikų amžių, gebėjimus, poreikius, tikslą ir uždavinius. Vaikai patirtį kaupia veikdami, žaisdami, tyrinėdami, eksperimentuodami.

UGDYMOSI SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“

Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	
Pasiekimų sritys. Fizinis aktyvumas, savivoka ir savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, emocijų suvokimas ir raiška, tyrinėjimas, problemų sprendimas, kūrybiškumas, žaidimas, mokėjimas mokytis.	
Ugdymosi įgūdis „Fizinis aktyvumas“.	
Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Vaikai šliaužia, ropoja, keturpėsciomis pralenda pro kliūtį, įsikibę atsistoja, atsitūpia, pasilenkia, pratinasi išlaikyti kūno pusiausvyrą ir tobulina savarankišką vaikščiojimą judesių nevaržančioje saugioje aplinkoje, įveikdami kliūtis (ką nors peržengdami, peršokdami). Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus juda keisdami kryptį. Lipa laiptais pristatomuoju žingsniu. Tikslingai siekia daikto, jį pačiuopa ir laiko saugoje, dviem pirštais – nykščiu ir smiliumi – suima smulkų daiktą, perima daiktą iš vienos rankos į kitą, deda vieną ant kito. Rankos judesius seka akimis. Pasuka riešą, apverčia plaštaką aukštyn, žemyn, paima daiktą iš viršaus apimdamas jį pirštais, uždeda, įdeda ir išima daiktą, atsuka detales, ploja rankomis. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.	Bėgioja, landžioja, šokinėja nuo paaukštinimo, nuo vienos kojos ant kitos, į tolį, į aukštį, laipioja kopėtelėmis, važiuoja paspiriamomis priemonėmis, meta, gauda, ridena, spiria kamuolį. Kelias sekundes pastovi ant vienos kojos, ritmiškai eina, bėgdami keičia kryptį ir greitį neprarasdami pusiausvyros, bėga į kalniuką, nuokalnėn, sustoja pagal signalą, laiptais lipa pakaitiniu žingsniu, juda įvairiomis kryptimis – pirmyn, atgal, į šonus, atbulomis, vingiuotai. Išbando įvairius ėjimo būdus - aukštai keldami kojas, pritūpę, pasistiebę, ant kulnų, pristatomu, kryžminių, plačių žingsnių. Vaikai tyrinėja, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoja, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. Nevaržomai judėdami ir eksperimentuodami vaikai lavina pagrindines fizines ypatybes (vikrumą, lankstumą, pusiausvyrą, koordinaciją, jėgą. Veikdami ribotame plote pratinasi judėti saugodami save ir kitą. Žaisdami judriuosius,

	komandinius žaidimus, vaikai mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti. Juda koordinuotai, orientuojasi erdvėje, gana tiksliai atlieka judesius plaštaka ir pirštais bei ranka. Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. Atsega ir užsega sagas, atitraukia ir užtraukia užtrauktuką, įpila vandens į piltuvėlį. Taisyklingai laiko pieštuką ir žirkles. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius su smulkiais daiktais. Pastato aukštą statinį, išlaikantį pusiausvyrą. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles, nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas.
Ugdymosi įgūdis „Sveika mityba“.	
Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Ragauja įvairaus skonio, kvapo ir konsistencijos maistą, skirtingais būdais paruoštas daržoves, vaisius. Siekia savarankiškai valgyti, gerti iš puodelio, pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Kartu su suaugusiuoju ruošia maistą – trupina, mirko, laužo. Žiūrinėja paveikslėlius, žaidžia kortelėmis, varto knygeles su maisto produktais, nuolat ragaudamas, girdėdamas maisto produktų pavadinimus kaupia žodyną. Vaikai iki 3 metų kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti, su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą.	Plauna vaisius, daržoves. Įvardija sveikų ir ribotinių maisto produktų pavyzdžių. Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo, iš maisto produktų muliažų ar kortelių sudėlioja meniu, Žaidžia vaidmeninius žaidimus – plauna, pjausto, sveria, maišo, plaka, verda, ragauja maisto produktus, pavadina, apibūdina, kuria patiekalų receptus. Susipažįsta su įvairiais skoniais, vertina – skanu, neskanu, pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Aiškinasi apie vandens naudą, stengiasi dažnai atsigerti, įvairiais ženklais žymisi kiek išgėrė. Vaikai sužino, kodėl negalima valgyti neskaniai, įtartinais kvepiančio, kito žmogaus nebaigto valgyti, gyvūno aplaižyto maisto. 3–6 metų vaikai mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgį nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą, jį skanaujant, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant. Jie mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekdami estetinio įspūdžio, tinkamai naudojasi stalo įrankiais. Vaikai klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų apie tai, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti, mokosi gerbti maistą užauginusių žmonių triušą.
Ugdymosi įgūdis „Mano dienos ritmas“.	

Vertybė nuostata. Žino savo dienos ritmą, atpažįsta kūno ženklus, rodančius, kad kūnui reikalingas poilsis.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
0-3 metų vaikai, mokytojo padedami, ugdomi dienos ritmo (aktyvumo ir poilsio derinimo) pajautą. Vaikai iki 3 metų mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir patikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks. Vaikai iki 3 metų tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, paveikslėliais dėliodami savo veiklų eilę ir žymėdami, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla.	3-6 metai vaikai patys sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais, sudėlioja dienų su ypatingais įvykiais (švenčių, išvykų dienos), keičiančiais įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Vaikai ryte paveikslėliais pažymi, ką šiandien ketina veikti, o vakare reflektuoja, ar pavyko tai įgyvendinti. Jie tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdami paveikslėliais, aptardami kaitos priežastis. Padedami mokytojo, suskuria ritualus prieš einant miegoti. Vaikai, mokytojo padedami, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio (bėgiodami, šokinėdami pavargo, kvėpuoja atvira burna, smarkiai plaka širdis), kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo (sunku ramiai išsėdėti, sutelkti dėmesį į veiklą). Vaikai iš skaitomų pasakojimų, istorijų ir patys išbandydami sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis. Vaikai išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus (judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką).
Ugdymosi įgūdis „Kūno švara ir aplinkos tvarka“.	
Vertybė nuostata. Rūpinasi savo kūno švara.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Kūno ženklais, balsu parodo ar pasako, kad nori į tualetą. Suaugusiojo padedamas plaunasi, šluostosi rankas, veidą, išpučia nosį; bando pats nusirengti striukę, nusimauti kelnės, apsiauti ir nusimauti batus, bando tvarkingai juos padėti. Savarankiškai arba padedami suaugusiojo padeda į vietą žaislus, rūšiuoja daiktus.	Asmens higienos įpročius vaikai formuojasi stebėdamas suaugusiojo pavyzdį, klausydami grožinės literatūros kūrinių, pasakojimų apie sveikatai pavojingus virusus, bakterijas, atlikdami eksperimentus, tyrinėdami iliustracijas, informacinius tinklapius. Vaikai diskutuoja, žaisdami kuria estetiškos, patogios aprangos, aplinkos modelius. Imasi iniciatyvos tvarkant ne vietoje paliktus daiktus. Mokosi atliekų rūšiavimo. Dažniausiai savarankiškai naudojami tualetu. Savarankiškai ar priminus plauna rankas, prausiasi veidą, čiaudėdamas ar

	kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Šiek tiek padedamas savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Sutvarko žaislus, su kuriais žaidė. Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda į vietą, saugo, sutvarko.
Ugdymosi įgūdis „Saugus elgesys“.	
Vertybinė nuostata. Rodo pradinius saugaus elgesio įgūdžius, žino kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Vaikai iki 3 metų drauge su suaugusiuoju mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su supančiais daiktais.	Supranta, kodėl nesaugu eiti, važiuoti su nepažįstamu žmogumi ar ką nors iš jo paimti. Atpažįsta tinkamus ir netinkamus prisilietimus, suabejojęs apie tai pasako suaugusiajam, kuriuo pasitiki. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Vaikai mokosi pažinti šviesoforo spalvas ir kelio ženklus, grupėje ir lauke žaidžia eismo gatvėje žaidimus, mokosi laikytis eismo ženklų ir taisyklių, žino apie saugumo priemones – šalmus, atšvaitus, liemenes. Saugaus eismo žaidimų metu ar išvykose siekia laikytis eismo ženklų ir taisyklių. Pakomentuoja kelias saugaus elgesio gatvėje taisykles. Žaisdamas, ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus, laikosi sutartų saugumo taisyklių. mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų; aiškinasi, kad miške negalima valgyti rastų nežinomų uogų; žino, kad miške visuomet turi būti šalia suaugusiojo (kad nepasiklystų); bristi į vandens telkinį ar lipti ant ledo jam užšalus galima tik stebint suaugusiajam. Paaiškina saugaus elgesio su elektriniais, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, į ką kreiptis iškilus pavojui namuose, pasimetus parduotuvėje, pasiklydus, žino kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. Žino pagalbos telefono numerį.

UGDYMO SI SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“

Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	
Pasiekimų sritys. Savivoka ir savigarba, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais, tyrinėjimas, problemų sprendimas, kūrybiškumas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.	
Ugdymosi įgūdis „Kas aš?“	
Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Išreiškdami sutikimą mokosi parodyti veido mimikomis, garsais, gestais, galvos linktelėjimu ar papurtydami galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais. Išreiškia emocijas veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. Antrais trečiais metais vaikai mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiramino. Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso, jeigu dažnai žaidžia, klausosi muzikos, juda greta ir kartu per kasdienes ugdomojas veiklas. Jaučia, kai būna suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, kutenami, kykuojami, rengiami bei kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdami save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdami šešėlių žaidimus. Augimą pajaučia per didėjantį	Suaugusiesiems ir kitiems vaikams parodo savo poreikius, pomėgius, interesus per įsitraukimą į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu, paskatina atpažinti. Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus. Mokosi iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustatyti ir pasakyti, kaip jaučiasi kitas, pastebėti nuskriaustą, nusiminusį, stengiasi jam padėti. Kalba apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokios emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas. Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus, taikydami vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdami eksperimentus. Tyrinėja ir mokosi pajusti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Vaikai

savarankiškumą kasdienėse veiklose, naudodami ūgio matuoklius, žiūrinėdami ir tyrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas.	aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Savo galių pajauta plėtojasi jiems mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Vaikai įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Darydami klaidas ir jas taisydami vaikai plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius.
Ugdymosi įgūdis „Savo emocijų ir elgesio valdymas“.	
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos. Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.	Patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti). Natūraliai stebi ir tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. Žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbando naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukia į ištvėmės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. Vaikai išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės būdus, ugdomi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus. Pradeda kelti paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus. Aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas, kas

	yra teisinga ar neteisinga ir kodėl, klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui namuose ir ugdymo įstaigoje, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai.
Ugdymosi įgūdis „Aš tarp kitų“.	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose vaikai ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. Žaidinami, matydami save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas. Kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirinkdami savo drabužėlius ar žaislus aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu).	Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai išbando pačių bendraujant atrastus, iš suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. Piešdami save ir kitus, matuodamiesi, lygindami akių, plaukų spalvą, kalbėdamiesi apie savo norus, pomėgius, gebėjimus, šeimas, namus, kartu žaisdami ar kurdami bendrus darbus, švęsdami šventes, socialiniuose tinkluose komunikuodami su kitų tautybių bendraamžiais, tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų. Mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Tyrinėja būdus, kurie padeda suprasti vieniems kitus, įtraukti juos į bendrus žaidimus ir veiklas. Vaikai mokosi išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Grupelėje atlikdami bendrą tikslą turinčią veiklą apsvaisto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų.
Ugdymosi įgūdis „Žmonės ir bendruomenės“.	
Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, siekia	Tyrinėja, ką gali ir ko negali kūnas, pradeda jausti asmeninę ir bendrą erdvę. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos (atramos ir judėjimo, virškinimo, kvėpavimo ar kt.). Supranta, kai kiti vaikai ar

savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje. Stebi ir mėgdžioja suaugusiojo veido išraišką, žodžius, veiksmus; kartoja savo veiksmus, kurie sulaukia suaugusiojo palaikymo; vykdo jam suprantamus Suaugusiojo prašymus, prireikus kreipiasi į jį pagalbos; pats inicijuoja bendravimą su suaugusiuoju. Mėgsta žaisti greta kito vaiko, stebi, kaip šis mėgdžioja jo kalbėjimą, judesius, veiksmus, ir pats jį mėgdžioja. Drąsiai išbando ką nors nauja.	suaugusieji šneka kita kalba nei jis. Dalinasi savo artimosios kultūrinės aplinkos buities, veiklų ir renginių patirtimi su kitais vaikais ir mokytojais, domisi kitų kultūrų simboliais. Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.
Ugdymosi įgūdis „Mūsų praeitis, dabartis ir ateitis“.	
Vertybinė nuostata. Siekia suprasti laiko tėkmės etapus.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Laiko tėkmę pajaučia sąsajoje su savo veikla (kiek laiko užtrunka kažką padaryti) ir gyvenimo ritmu (ką aš veikiu per dieną). Paros trukmę ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dėliodami savo veiklos per dieną paveikslėlius.	Kalbėdamiesi, ką veikė per dieną, savaitę, pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj. Išbando (jei prieinama), lygina, komentuoja dabarties, praeities, ateities žaidimų, buities darbų, keliavimo būdų ir priemonių. Dalyvaudami tradicinėse ir valstybinėse šventėse, klausydamiesi skaitomų istorinių pasakojimų, lankydamiesi muziejuose, pilyse, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Vaikai atpažįsta liaudies dainas ar kitą tautosakos paveldą (mįsles, greitakalbes, liaudies žaidimus, patarles ir kt.), žmonių sukurtą praeityje. Aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali ką nors papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį, ir atranda keletą informacijos šaltinių. Vaikai su grupės mokytoju kalbasi, ką mums pasakoja skirtingi informacijos šaltiniai ir kartu kuria praeities, dabarties, ateities paveikslus, laiko juostas.

	Atranda ir tyrinėja juos dominančias istorines vietas, įskaitant įvairius paminklus, gamtines erdves, viešąsias skulptūras ir žaidimų aikšteles.
--	--

UGDYMO SI SRITIS „AŠ KALBŲ PASAULYJE“

Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	
Pasiekimų sritys. Kalbų supratimas, kalbinė raiška, skaitmeninis sumanumas, meninė raiška, emocijų suvokimas ir raiška, problemų sprendimas, tyrinėjimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.	
Ugdymosi įgūdis „Žodinė ir nežodinė kalbos supratimas“.	
Vertybinė nuostata. Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emociinga intonacija. Vaikai ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis. Reaguoja išgirdę mokytojo kreipimąsi, kalbinamą, klausinėjamą, prašymą. Supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus. Jie supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienos tvarka susijusius paaiškinimus. Aktyviai plečia žodinės kalbos suvokimo ir vartojimo gebėjimus, padedami kalbinančiojo veido išraiškos ir gestų. plėtoja nežodinės kalbos suvokimą kai kalbą lydi kūno kalba (žvilgsnis, šypsena, gestai, palietimas, apkabinimas). Stebėdami mokytojo reakcijas – veido motoriką, kūno judesius, balso toną, intonaciją, vaikai pradeda naudoti šias nežodinės kalbos priemones komunikuodami su kitais suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, vaikai simboline forma išreiškia mintį, parodo	Aktyviai įsitraukdami į bendravimą su mokytoju ir kitais vaikais veiktas, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Žaisdami mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Žodinės kalbos supratimą ugdosi dalyvaudami grupinėse veiklose, kuriose aktyviai bendrauja. Susieja išgirstą žodį su daiktu, reiškiniu ar veiksmu. Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu. Atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška, demonstruodami augantį kritinį mąstymą apie tai, ką mato ir girdi. Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais,

mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose. Ugdosi vaizdinės informacijos suvokimą, dalyvaudami veiklose, kuriose naudojamos skirtingų formų, spalvų, dydžio priemonės, simboliniai ženklai, vartomos bežodės paveikslėlių knygelės ir knygos su atskirais žodžiais bei tekstais. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius	vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu. Vaikai kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties. Kartu su mokytoju varto knygeles, žaidžia kortelių žaidimus. Domisi ir supranta knygos ar kito informacijos šaltinio dalių pavadinimus, jų funkcijas (viršelis, titulinis lapas, autorius, pavadinimas ir kt.), suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus (laikraštis, kalendorius, knyga, žurnalas). Vaikai imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide, supranta, kad garsas siejamas su raide, ir kad raidės turi savo pavadinimą bei specifinę grafinę raišką. Susipažįsta su kitais rašytinės raiškos būdais.
Ugdymosi įgūdis „Kalbinė raiška, bendravimo ir komunikacijos gebėjimai“.	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Aktyviai bendrauja verksmu, gestais, mimika, išreikšdami savo emocijas ir socialinio kontakto poreikį, seka akimis asmenį, kuriam adresuota jų kalba. Kalba sau ir su savimi, neadresuodami kalbos kitam. Vaikai į pokalbius su kitais mokosi įsitraukti, kalbinami suaugusiojo, atsakydami į klausimus.	Vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Pradedama vartoti vis sudėtingesnės sandaros žodžius ir retesnes gramatines struktūras dalyvaudami ilgesniuose, įvairesnės tematikos mokytojo ir bendraamžių inicijuojamuose pokalbiuose. Vaikų kalba turtėja, jų kalbinė raiška sudėtingėja, jiems klausantis skaitomų, pasakojamų, vaidinamų tekstų ir siužetų, įgarsintų filmukų ar pasakų, patiems juos atpasakojant, perkuriant, pratęsiant, suvaidinant, iliustruojant, deklamuojant, kalbantis su mokytoju. Aktyviau kalba, ieško būdų, kaip aiškiau išreikšti mintį, kai mokytojas dėmesingai bendrauja, parodo, kad vaikus suprato, papildo ir pratęsia vaikų mintis. Vartoja įvairias kalbos dalis, kalba taisyklingais vientisiniais ir sudėtiniais sakiniais, formuluoja klausiamuosius sakinius

(„Kada...“, „Kur...“, „Kaip...“), kuria naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles. Kalba sau, kitiems, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, nurodo kartais laikydamiesi elementarių kalbinio etiketo normų. Mokosi kelti klausimus, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. Mokosi žodinėmis derybomis ir kompromiso paieškomis spręsti kylančius nesutarimus ir problemas laikydamiesi savo kultūrinei aplinkai priimtinių bendravimo taisyklių. Bendravimo gebėjimus ugdosi kartu su suaugusiuoju ir bendraamžiais skaitinėdami knygas, kalbėdamiesi apie skaitomas ar pasakojamas istorijas, diskutuodami apie atliktą veiklą, patirtą nuotykį, žiūrėtą filmą, girdėtą pasaką, pasakodami istorijas, kurdami pasakojimus, kalbėdamiesi apie tai, ką norėtų patirti ir veikti. Bendrauja natūraliai, prisitaiko prie bendravimo situacijos, aktyviai komunikuoja siekdami savo tikslų, o nesuprasti, palaikomi mokytojo, pakartoja, paaiškina tai, ko nori, tikisi. Įsitraukę į žaismės situacijas vaikai bando juokauti, kalba „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis. bando susikalbėti su kitakalbiais vaikais ar suaugusiaisiais. „Rašo“ žinutę ar laišką piešiniu, kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedami juos su realiais objektais. Mokydamiesi rašinėti, vaikai veikia kūrybiškai, pavyzdžiui: iš akmenėlių, gilių, kaštonų dėlioja simbolius ir raides, pagaliuku rašo ant smėlio, kreidelėmis – ant asfalto, rengia simbolių, piešinių, ženklų „laiškus“ gamtos gyvūnams, kuria knygeles, kūno kalba vaizduoja raides, žodžius, stato ir konstruoja simbolius, raides. Piešiniais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškėlius tėvams, vaikams, mokytojams. Piešiniuose, po darbeliais rašo atskiras raides, savo vardą, paprastus žodelius.

Ugdymosi įgūdis „Kalbų įvairovės suvokimas ir kalbinės tapatybės formavimas“.	
Vertybinė nuostata. Gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Domisi skirtinga kalbine raiška (bendrine kalba, tarmėmis), skirtingomis kalbomis ir kultūromis. Varto knygeles, parašytas įvairiomis kalbomis, klausosi garso įrašų (dainelių, eilėraščių, pasakojimų) įvairiomis kalbomis.	Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas, žaisdami vaidmenų, naratyvinius, stalo ir žodžių žaidimus, įsitraukdami į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, bendraudami su svečiais, jungdamiesi į tinklus su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais, klausydamiesi skaitomų istorijų, skaitydami knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdami filmukus. Siekdami suprasti ir perduoti informaciją pasitelkia neverbalinę kalbą, mimikas, gestus, aplinkos objektus.

UGDYMO SI SRITIS „TYRINĖJU IR PAŽŪSTU APLINKĄ“

Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. Aktyviai tyrinėja gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	
Pasiekimų sritys. Aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, emocijų suvokimas ir raiška, problemų sprendimas, tyrinėjimas, kūrybingumas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.	
Ugdymosi įgūdis „Mane supantys daiktai“.	
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors naują.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Daiktus atranda, pažįsta ir atpažįsta pojūčiais: lytėjimu, uosle, rega, skoniu. Vaikai pagal pojūčius gali suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Vaikai grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. Rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį,	Daiktus rūšiuoja pagal du požymius. Daiktus skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą. Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, padedami mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Vaikai bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Vaikai daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki

naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones, dėlioja nesudėtingas dėliones. Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).	didžiausio, komponuodami, konstruodami. Ieško panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Apžiūrinėdami iš visų pusių, viršaus, apačios, liksdami, uosdami, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą, formą, kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Pradedą suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). Daiktų dydį tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. Stebėdami aplinkos daiktus, suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdomi savarankiškumą: supranta, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojasi aplinkoje. Pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami (kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan.). Išbando įvairius daiktus, įrankius. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdomi nuostatą tausoti daiktus. Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai. Lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais, padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką. Naudojasi išmaniaisiais daiktais, aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. Ieško atsakymų į patiemis kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus.
UGDYMO SIŪGUDIS „GYVYBĖ“ .	
Vertybini nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	
UGDYO(SI) GAIRES IKI 3 METŲ	UGDYO(SI) GAIRES 3-6 META

Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina pagrindines augalų dalis. Sodina, prižiūri augalus, stebi, kaip jie auga. Stebi gyvūnus savo aplinkoje, kai kuriuos mūsų ir svetimų kraštų gyvūnus atpažįsta paveikslėlių knygoje, animaciniuose filmuose. Stebi ugdymo įstaigos aplinkoje augančius augalus.	Bendradarbiauja, stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, dalyvauja bendrose veiklose. Sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Prižiūrėdami augalus vaikai mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę, pasitikėti savo jėgomis. Stebi gyvūnus savo aplinkoje, dalijasi savo patyrimais ir išgyvenimais apie naminius gyvūnus. Gyvūnus vaikai atpažįsta iš jų kūno formos, išskirtinių požymių. Stebi artimoje aplinkoje sutiktus gyvūnus. Aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai, per rūpinimąsi gyvūnais ugdomi pagarbą gyvajai gamtai. Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę, aiškinasi, stebi, tyrinėja organizmų poreikius. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai skirtingu paros metu, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. Stebi ugdymo įstaigos aplinkose augančius augalus, fiksuoja augalų gyvenimo ciklą. Skirtingais metų laikais vaikai stebi būdingus gamtos požymius, susieja juos su augalų ir gyvūnų gyvenimu. Supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, suprastdami, kad taip prisideda prie Žemės išteklių tausojimo, tvarumo. Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai: vandenį užšaldo į ledą, tirpina ledo kubelius, stebi, kaip šiltą dieną vanduo išgaruoja nuo šaligatvio plytelių, samprotuoja apie vandens būvius ir ko reikia, kad jie keistųsi. Eksperimentuoja, kurie daiktai, sumesti į vandenį nuskęs. Pastebi, kad vieni daiktai skęsta, kiti plūduriuoja, vieni grimzta greičiau, kiti – iš lėto, aiškinasi, nuo ko tai priklauso.
Ugdymosi įgūdis „Skaiciavimas ir modeliavimas“.	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Stebi ir yra įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama (eilėraščiai, dainelės, judrieji žaidimai, išvykos, stalo	Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pasitelkus daiktus, rankų pirštus. Mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę

žaidimai). Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Mokosi kiekį įvardinti „iš akies“. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį).	informaciją perteikiančius vaizdus (pavyzdžiui, skaitmenis, piešinius, schemas). Įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (12-os ribose), pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose). Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Dalyvaudami žaismingose neformaliose, kūrybinėse veiklose, vaikai mokosi objektų kiekį grupėje (-ėse) apibūdinti. Veikdami tikslingai mokytojo sukurtuose kontekstuose, vaikai mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį.
Ugdymosi įgūdis „Matematiniai erdvės tyrinėjimai“.	
Vertybinė nuostata. Domisi ir noriai mokosi matematikos, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	
UGDYO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Mokosi ir natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Kalbinami suaugusiųjų, supranta, ką reiškia „pilnas“ ir „tuščias“. Noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Mokosi sąvokų: „ilgas“, „trumpas“, „aukštas“, „žemas“, „pilnas“, „tuščias“. Daiktų ilgį (plotį, aukštį) palygina netiesiogiai, daiktus sugretindami. Daiktų mases palygina daiktus kilnodami. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus.	Noriai įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį (plotį, aukštį) arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma. Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus: naudoti smulkesnius daiktus kaip matavimo priemonę didesniems daiktų dydžiams įvertinti. Naudoti trečią daiktą kaip tarpininką dydžiams palyginti. Įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti. Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus). Atranda, kiek daug erdvinės informacijos yra aplink: panašumo, elementų išdėstymo, atsikartojimo, formos bendrumo. Atpažįsta dvimates figūras (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), trimates figūras (kubą, rutulį), mokosi apibūdinti ir palyginti jų pagrindinius elementus, grupuoti (pagal vieną požymį), komponuoti, konstruoti skirtingų dydžių figūrų (objektų) sekas.

	Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus. Eksperimentuodami su figūromis, vaikai atranda, kad sudėtingesni objektai gali būti gaunami ir vaizduojami kaip paprastesnių, gerai pažįstamų objektų junginys. Pastebėjimus išreiškia piešiniuose, lipdiniuose. Jų piešiniuose atsiranda vis daugiau detalių, vis daugiau dėmesio kreipiamas į jų išsidėstymą ir dydį. Įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus apie objekto judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietą (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. Modeliavimo idėją vaikai atranda drauge su mokytoju palaipsniui susipažindami su sekų AB, BA, ABC, AAB, ABB, ABA modeliais (raidėmis pažymima grupė elementų, kurie nuosekliai pasikartoja sekoje). Su kiekvienu sekos modeliu vaikai susipažįsta nuosekliai, mokosi jį atpažinti, nukopijuoti, pratęsti seką, rasti jos trūkstamą narį, sukurti kitą to paties modelio sekos pavyzdį. Sekų modeliavimo gebėjimus vaikai ugdo formaliose ir neformaliose veiklose piešdami, dëliodami įvairius objektus, ritmiškai dainuodami ar judėdami, nagrinėdami raštus ar kurdami ornamentus. Nuolat dalinantis savo idėjomis su suaugusiuoju, kitais vaikais, jų kalboje atsiranda vis daugiau pagrindinio matematinio žodyno elementų. Tikslingai vartoja ir naudoja šnekamojoje kalboje matematinius elementus.
Ugdymosi įgūdis „Skaitmeninių technologijų pasaulis“.	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, spaudžia, liečia, purto, žaisdamas pradeda atlikti dviejų veiksmų sekas (trepsėti, ploti).	Komentuoja, įvairiomis formomis atliepia vaizdo, garso įrašų, animacijos pateikiamą informaciją. Vartoja kai kuriuos su technologijomis susijus terminus, pasakoja apie interaktyvias priemones, žaidimus, programėles. Pradeda naudoti paprastas programėles vaizdo, garso fiksavimui,

	piešimui. Bando bendrauti skaitmeninėmis technologijomis su kitais. Padedamas mokytojo mokosi naudotis fotoaparatu, kompiuterio pele, klaviatūra. Mokytojo padedamas naudoja pagal amžių tinkančias interneto svetaines kūrybinei veiklai, projektams. Supranta grafinius simbolius ir jais žymimas komandas. Dėlioja vaizdiniais simboliais ar objektais pateiktas komandas, nusako kaip nuosekliai žingsnis po žingsnio pavyko pasiekti rezultatą. Žaisdami atlieka vieni kitų nurodymus, komandas, mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kt. simboliais bei atlikti žymimus veiksmus sekomis, mokosi jas perskaityti, pastebi pasikartojimą. Išbando užrašytas veiksmų sekas žaidybinėje programavimo aplinkoje. Laikosi pagrindinių bendravimo ir naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisyklių. Su žaidybinėmis programavimo aplinkomis susipažįsta programuodami animacijas, žaidimus, sekas, nepavykus pasiekti norimo rezultato koreguoja veiksmų seką, bando iš naujo.
--	---

UGDYMO SI SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“

Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	
Pasiekimų sritys. Meninė raiška, estetiškas suvokimas, kalbinė raiška, emocijų suvokimas ir raiška, problemų sprendimas, tyrinėjimas, kūrybiškumas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.	
Ugdymosi įgūdis „Žaidimo raiška“.	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Vaikai tyrinėja savo kūno galimybes spontaniškai judėdami aplinkoje, žaisdami su įvairiais objektais, daiktais. Vaikų judesiai tampa tikslingesni ir pasikartojantys padedant	Vaikas, padedamas suaugusiojo, kuria bendravimo „kalbą“ veido, balso išraiškomis, visu kūnu ir išgyvena bendrumo jausmą.

suaugusiajam. Vaikai „atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liesdami ir pajausdami. Vaikai mokosi kurti socialines sąveikas su kitais ir jas palaikyti, pamėgdžiodami suaugusiųjų veiksmus su daiktais, objektais	Vaikas taip mokosi inicijuoti ir palaikyti socialines sąveikas žaidimuose. Žaidimo metu vaikai mokosi susikurti artimumo ir saugumo jausmą. Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūnėliais, indeliais ir kt.), vaikai išmoksta pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojui su juo inicijuojant paprastą žaidimą su vienu ar dviem veikėjais. Palaipsniui išmoksta įtraukti į žaidimą daugiau žaidėjų. Suaugęs pamažu perleidžia žaidimo iniciatyvą patiems vaikams. Vaikas ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoksta tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų. Įgudę žaisti, vaikai žaidžia tęstinius žaidimus, prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus. Mokytojo paskatinti, gerai žaidžiantys vaikai nesunkiai jungiasi į kolektyvinius režisūrinius žaidimus kurdami ilgalaikius žaidimo pasaulius mėgstamų knygų, pasakų ir kino filmų pagrindu, lengvai įtraukia kitus grupės vaikus, mielai kviečia ir suaugusiuosius. Vaikai ima žaisti žaidimus su taisyklėmis padedami kitų vaikų ar suaugusiojo. Išmokę žaisti didaktinius žaidimus su taisyklėmis, vaikai kuria savo žaidimus ir juos žaidžia su grupės draugais ir mokytojais. Žaidimų metu vaikai atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes.
Ugdymosi įgūdis „Muzikos raiška“.	
Vertybinė nuostata. Domisi muzikos kalba, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Vaikas intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiauškėjimo sąsajas. Patirdami ir įvardydami muzikos sąvokas (aukštai – žemai; garsiai – tyliai; ilgas – trumpas; tas pats – skirtingas; linksmas – liūdnas), vaikai mokosi suprasti,	Mėgdžiodamas aplinkos garsus, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu. Vaikas išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka. Vaikai mėgdžioja suaugusiuosius,

atlikti muziką ir mėgautis ja. Vaikų supratimą apie muzikos skirtingumą plečia lopšinės, dainos, skanduotės, ritmiškai atliekami eilėraščiai, žaidimai su judesiais, skaičiuotės, erzinimai, mylavimai. Vaikai, padedami suaugusiojo palengva pratinasi ploti, trepsėti, siūbuoti ar skanduoti savarankiškai. Vaikai tyrinėja ir išbando garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, instrumentais, daiktais. Lygina, apibūdina, kategorizuoja tuos garsus. Vaikai individualiai ar grupėje atpažįsta tylą kaip svarbų muzikos elementą. Žaidžiant ar dalyvaujant pedagogo inicijuotoje veikloje. Vaikai klausosi muzikos piešdami, judėdami su priemonėmis ir be jų.	taip pat suaugusieji mėgdžioja vaikus: jų judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. Ilgainiui dainuojamasis balsas atsiranda iš vaikų čiauškėjimo, cypavimo, krykštavimo, gugavimo ir kitų garsų. Klausydamiesi įvairių muzikinių derinių, vaikai plečia savo muzikinį žodyną. Klausydamiesi dainavimo be teksto, vaikai labiau susitelkia į muziką, ne į žodžius. Vaikai ne vien atkartoja suaugusiųjų sukurtas dainas, mokytojo skatinami plėtoja ir savos kūrybos spontanišką („arioso“) dainavimą. Palaipsniui plečia dainų ir skanduočių repertuarą, mokosi atskirti, ar garsai, dariniai ir melodijos yra panašios, ar skirtingos, atpažįsta anksčiau girdėtas melodijas, parodo melodijos slinktį bei kontūrą, suvokia tonacijos centrą. Judesiu vaikai rodo muzikinę frazę, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoja dainas, kuriose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija. Vaikai muzikuoja kūno perkusija ir instrumentais, groja nustatytu pulsu, instrumentais pakartoja trumpus ritmo darinius. Muzikuodami su kitais vaikais tinkamai elgiasi ir klausosi, kaip jų muzikavimas dera su kitais. Ilgainiui vaikų improvizacija virsta komponavimu. Vaikai sujungia ir atsimena įvairius muzikos elementus (melodija, ritmas, harmonija, tembras, tempas ir dinamika) ir atspindi įvairias emocijas. Vaikai klausosi įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos piešdami, judėdami su priemonėmis ir be jų, pritardami instrumentais ar kūno perkusija.. Muzikos klausosi norėdami atsipalaiduoti, nusiraminti ir kitokioms nuotaikoms reguliuoti. Vaikai, susipažįsta su muzikos klausymo ir dalyvavimo socialinėmis elgesio normomis.
Ugdymosi įgūdis „šokio raiška“.	

Vertybinė nuostata. Domisi šokio kalba, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Vaikai juda natūraliai, džiaugsmingai. Judesio kalba išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį. Vaikams pradėjus šliaužti, ropoti, vaikščioti, vystosi erdvės suvokimas: kryptis, judėjimo kelias, asmeninės erdvės supratimas, santykiai su kitais judančiais erdvėje. Palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.	3–6 metų vaikai judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. Mokosi atskirais judesiais ir deriniais išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, judėdami erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną, judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarybę ir gilų kvėpavimą. Vaikai atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus vietoje ir persikeliant erdvėje (pavyzdžiui, šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, paprasti žingsneliai). Ilgainiui spontaniški judesiai tampa šokiu. 3–6 metų vaikai perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles. Šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, jas patiria, taip pat atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.). Šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. Mokydamiesi šokių, vaikai supranta jų kompoziciją (šokio žingsnius, sekas, stilių, judėjimo kryptį, erdvę), stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba, nusako šokio tempą, nuotaiką.
Ugdymosi įgūdis „Dailės raiška“.	
Vertybinė nuostata. Domisi meno kalba, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	
UGDYMO(SI) GAIRĖS IKI 3 METŲ	UGDYMO(SI) GAIRĖS 3-6 METAI
Vaikai stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Vaikai ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt. Vaikai iki 3 metų spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina,	Vaikai turtingus vizualinius vaizdinius kaupia vidaus ir lauko aplinkoje, kurioje yra įvairių meno kūrinių, objektų, gamtinės medžiagos. Jais galima žaisti, keisti vizualias savybes (apšvietimą, spalvą, formą, tonus) ir kitaip tyrinėti. 3–6 metų vaikų vizualusis ir pirmųjų meninių sąvokų žodynas gausėja, kai mokytojai tyrinėjimo metu komentuoja vaizdus, įvardija spalvas, formas, faktūras, estetinius potyrius. 3–6 metų vaikai vizualaus

brauko, spaudo, teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Remdamiesi patyrimu vaikai pradeda suprasti rankos judesių ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį. Vaikai savo tempu, pagal savo galias ir norus tyrinėja savo keverzones ir terliones, bando apie jas pasakoti. Vaikai ima vis labiau kontroliuoti savo judesius, jų kryptis ir vaizduoti įvairesnes linijas, formas tobulėjant jų rankų motorikai ir akies koordinacijai. Vaikai iki 3 metų, žaisdami su skirtingų dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, čiupinėdami, minkydami, stebėdami juos realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes.	pasaulio savybes tyrinėja kontrastingose aplinkose (urbanistinės, industrinės, gamtinės ir pan.), lankydamiesi meno galerijose, parodose, muziejuose, žiūrėdami kokybišką animaciją, kiną. 3–6 metų vaikai tikslingai kuria ir piešia grafinius ir spalvinius vaizdus. Vaikai išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. 3–6 metų vaikų grafinei ir spalvinei raiškai nėra būdingas realistiško atvaizdavimo siekis. Vaikų grafinę ir spalvinę raišką lavina kurdami skirtingomis priemonėmis ir įrankiais, išbandydami įvairias grafikos technikas (monotipija, lino raižinys, gratažas, koliažas), eksperimentuodami su mišriomis technikomis. Vaikai plėtoja grafinę ir spalvinę raišką, jo įvairovę ir plečia meninių sąvokų žodyną, kai stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais (grafikos ir tapybos darbai, fotografijos ir kt.). Vaikai tyrinėja spalvinės ir grafinės raiškos galimybes eksperimentuodami su dažais, juos maišydami, žaisdami linijomis, dėmėmis. Vaikai įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, renkasi priemones, įrankius bei technikas grafinei ir spalvinei raiškai, siekia savitai ir detalai išbaigti savo kūrybinius darbus. 3–6 metų vaikai modeliuoja ir komponuoja dvimates ir trimates figūras veikdami su įvairiomis medžiagomis: lipdydami skirtingų formų objektus, konstruodami erdvinius objektus iš skirtingų ir netikėtų priemonių, medžiagų. Įgudę vaikai bando atkartoti ar sukurti sudėtingesnius erdvinius objektus.
--	--

Ikimokyklinio ugdymo(si) proceso organizavimas pagrįstas visuminiu ugdymu(si), kuriuo siekiama užtikrinti subalansuotą visų 18 pasiekimų sričių pasiekimų plėtotę, atskirų ugdymosi sričių dermę, ugdymo ir ugdymosi procesų balansą; universaliu dizainu mokymuisi siekiama užtikrinti vaikų skirtybių pažinimą ir priėmimą, sudarant sąlygas kiekvienam visavertiškai įsitraukti į bendrą ugdymo(si) procesą; vaiko žaidimu, kuris yra paties vaiko kuriama veikla; patirtine veikla, kuri skatina vaiko ugdymąsi darant, veikiant: pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

Tauragės r. Skaudvilės gimnazijos darželyje taikomos pedagoginės strategijos ir ugdymo metodai, skirti vaikų asmenybės ir pasiekimų vystymui, apima įvairias ugdymo(si) aplinkas, kurios skatina spontanišką vaikų mokymąsi, taip pat pedagogų ir vaikų kūrybines sąveikas. Be to, akcentuojamas organizuotas ugdymas, pagrįstas žaidimo pedagogika, kuri turi prioritetinę reikšmę šiame ugdymo procese.

Pasitelkiamos įvairios ugdymo organizavimo formos, kurios atitinka vaikų raidą ir ugdymosi poreikius, skatindamos jų mokymąsi: pažintinės išskylos, patirtinės veiklos ugdymo įstaigos žaliosiose erdvėse, kūrybinės dirbtuvės ir įvairios edukacinės veiklos.

Įstaigos aplinkoje kuriami ugdymo(si) kontekstai, užtikrinantys vaikų emocinį ir fizinį saugumą, kuriuose vaikai yra bendrakūrėjai. Vidaus ir lauko erdvėse, atsižvelgiant į ugdymo aplinkas, formuojami aktualūs ugdymo(si) kontekstai, tokie kaip: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.

Vaikams suteikiamos galimybės pasirinkti veiklas, medžiagas, priemones, veiklos vietas ir laiką, veikti tiek individualiai, tiek bendradarbiaujant, taip pat skirtingais būdais pristatyti savo veiklos rezultatus.

Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai stebi vaikų interesus ir gebėjimus, pritaiko ugdymo kontekstą, kad plėtotų šiuos pastebėtus aspektus, numato galimas veiklos kliūtis ir pasirenka priemones bei metodus, kurie padeda vaikams lengviau įsitraukti, bendrauti, bendradarbiauti su kitais ir sėkmingai atlikti veiklas bei mokytis.

Ugdymo(si) kontekstuose mokytojai, veikdami kaip vaikų elgesio ir veiklos pavyzdžiai, pagal situaciją lanksčiai prisitaiko ir keičia savo vaidmenis, tapdami vaikų padėjėjais, tyrinėtojais, kūrėjais.

V. VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

Vaikų ugdymosi pažangos ir pasiekimų vertinimas yra nuoseklus ir sistemingas procesas, kurio tikslas – stebėti, analizuoti ir įvertinti kiekvieno vaiko individualią pažangą bei ugdymosi raidą. Tai apima nuolatinį informacijos kaupimą apie vaiką, jo pasiekimus ir tobulėjimą, vadovaujantis visuminio ugdymo(si) principais. Vertinimas padeda ne tik įvertinti pasiektą rezultatą, bet ir užtikrinti, kad ugdymas būtų pritaikytas pagal vaiko poreikius ir galimybes.

Ugdymo pažangos stebėsena tampa pagrindu nuolatiniam įstaigos ugdymo programos tobulinimui. Darželis bendradarbiauja su vaikų tėvais (globėjais), mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais, derindamas visų lūkesčius dėl tolesnio vaiko ugdymo(si) ir siekdamas visų proceso dalyvių aktyvaus įsitraukimo.

Vaikų pasiekimai vertinami remiantis aiškiais ir suprantamais kriterijais, kurie yra žinomi tiek vaikams, tiek jų tėvams. Vertinimas siejamas su pagrindinių vaiko kompetencijų ugdymu – socialine, komunikavimo, sveikatos, pažinimo ir menine sritimis. Jis atliekamas pagal nustatytus pasiekimų etapus arba pritaikytas individualioms ugdymo programoms, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius.

Vertinimas vyksta kasdienėje veikloje, analizuojant vaikų patirtis ir jų veiklos rezultatus. Mokytojai sistemingai renka ugdymosi įrodymus, stebi ir reflektuoja pedagoginių sprendimų poveikį vaikų pažangai. Planuojant ugdymo procesą, atsižvelgiama į vaikų pasiekimų analizę, užtikrinant individualizuotą ir jų poreikiams pritaiktą ugdymą(si). Svarbi ugdymo dalis – grįžtamasis ryšys vaikams. Mokytojai nuolat motyvuoja ir skatina vaikus reflektuoti savo veiklą, džiaugtis pasiekimais, suvokti savo pažangą ir kelti naujus mokymosi tikslus. Pasiekimų aptarimas vyksta individualiai su vaikais bei jų tėvais (globėjais) pagal numatytus laikotarpius arba esant poreikiui.

Vertinimas yra įtraukus ir grindžiamas aiškiais, vaikui suprantamais kriterijais. Tam naudojami įvairūs metodai:

- vaiko stebėjimas natūralioje aplinkoje;
- kasdinių situacijų aprašymas;
- pokalbiai su vaiku ir jo tėvais;
- vaiko veiklos ir jo elgesio rezultatų analizė;
- nuotraukų ir vaizdo įrašų peržiūra;
- kalbos užrašų ir kitų išraiškos formų analizė.

Pasiekimų vertinimas vykdomas du kartus per metus – rugsėjo – spalio ir balandžio – gegužės mėnesiais. Naujai pradėjus lankyti ugdymo įstaigą vaikui, pradinė stebėseną atliekama po vieno mėnesio adaptacinio laikotarpio. Tarpiniai vertinimai gali būti vykdomi individualiai, jei pastebimos didelės ugdymosi spragos arba būtina papildoma parama. Visa vaikų pasiekimų dokumentavimo ir stebėsenos informacija tvarkoma laikantis etikos bei konfidencialumo reikalavimų.

Mokytojai, stebėdami ir vertindami vaikų pasiekimus, numato jų tolesnio ugdymosi galimybes, skatina vaikų refleksiją apie savo stiprybes ir tobulintinas sritis. Duomenys apie vaikų pasiekimus gali būti fiksuojami įvairiais būdais: vaiko ugdymosi aplankas, vaizdiniai metodai, vaizdo ir garso įrašai, stebėjimo dienoraščiai, pasiekimų diagramos, vaiko savirefleksija. Mūsų įstaigoje pildoma pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius, vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašu:

<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/02/ikimokyklinio-amziaus-vaiku-ugdymosi-pasiekimu-aprasas.pdf>

**Tauragės r. Skaudvilės gimnazijos ikimokyklinio ugdymo
ugdymo(si) pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius**

Mokslo metai _____

Grupės pavadinimas _____ Vaiko vardas, pavardė _____ Amžius _____

Ruduo ☐

Pavasaris ☐

Vert. laikas	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R	P				
6 Žingsnis																																				
5 Žingsnis																																				
4 Žingsnis																																				
3 Žingsnis																																				
2 Žingsnis																																				
1 Žingsnis																																				
Pasiekimų sritys	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		14		15		16		17		18	
	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai		Fizinis aktyvumas		Emocijų suvokimas ir raiška		Savireguliacija ir kontrolė		Savivoka ir savigarba		Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais		Aplinkos pažinimas		Matematinis mąstymas		Skaitmeninis sumanumas		Kalbų supratimas		Kalbinė raiška		Estetinis suvokimas		Meninė raiška		Kūrybiškumas		Tyrinėjimas		Problemų sprendimas		Gebėjimas žaisti		Mokėjimas mokytis	

Pastabos _____

Vertino: Ikimokyklinio ugdymo mokytoja

1 lentelė. Tauragės r. Skaudvilės gimnazijos pasiekimų diagrama

Ikimokyklinio ugdymo(si) tęstinumas

Ikimokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina nuoseklus kompetencijų ugdymas ir pasiekimų sričių plėtojimas. Ikimokykliniame ugdyme formuojami pagrindiniai gebėjimai ir nuostatos, kurios tampa pamatu priešmokykliniam ugdymui.

Tęstinumas užtikrinamas per:

- nuosekliai augančius pasiekimų žingsnius, atitinkančius vaiko amžių ir raidą;
- suderintas pasiekimų grupes ir jų turinį tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų;
- kryptingą ugdymo(si) proceso planavimą, atsižvelgiant į vaiko ugdymosi patirtis ir pažangą.

Ikimokyklinio ugdymo programa		Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa	
Ugdymosi būdai:	5 ugdymo sritys	Ugdymosi būdai:	6 ugdymo sritys
Žaidimas – vaiko raidos šaltinis, pagrindinė veikla; patirtinė veikla	Mūsų sveikata ir gerovė	Žaidybinė, patyriminė veikla, atradimų džiaugsmas, smalsumo ugdymas	Sveikatos ir fizinis ugdymas
	Aš kalbų pasaulyje		Kalbinis ugdymas
	Tyrinėju ir pažįstu aplinką		Matematinis ugdymas, gamtamokslinis ugdymas
	Aš ir bendruomenė		Visuomeninis ugdymas
	Kuriu ir išreiškiu		Meninis ugdymas

2 lentelė. Tauragės r. Skaudvilės gimnazijos Ikimokyklinio ugdymo programos dermė su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa